

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

7
PEDAGOŠKI INŠTITUT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

»Krepitev socialnih in državljanskih kompetenc strokovnih delavcev«

Le z drugimi smo

Živeti raznolikost: vključevanje otrok priseljencev, slovenščina in medkulturni dialog

Program dela z otroki priseljenci za področje osnovne šole

Sladjana Jović Mičković, mag., prof., multiplikatorica projekta Izzivi medkulturnega sobivanja, OŠ Livada

Naložbo sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

V razmislek ...

- Kaj je za otroka priseljenca največja težava ob prihodu v novo okolje?
- Kaj naredimo, če otrok „noče“ govoriti?

Sistemska podpora

PREDLOG PROGRAMA DELA Z OTROKI PRISELJENCI ZA PODROČJE PREDŠOLSKE VZGOJE, OSNOVNOŠOLSKEGA IN SREDNJEŠOLSKEGA IZOBRAŽEVANJA

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/Varno_okolje/Predlog_programa_dela_z_otroki_priseljenci.pdf

POROČILO O EVALVACIJI na podlagi katere je nastal Predlog programa dela z otroki priseljenci za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja (2018)

http://www.medkulturnost.si/wp-content/uploads/2013/11/Evalvacijsko-poro%C4%8Dilo_s-prilogami.pdf

**SPREJEM IN DOBRODOŠLICA ZA OTROKE IN
STARŠE**

```
graph TD; A[SPREJEM IN DOBRODOŠLICA ZA OTROKE IN STARŠE] --> B[POGOVOR Z OTROKOM IN S STARŠI]; B --> C[INDIVIDUALNI NAČRT AKTIVNOSTI]; C --> D[ZAČETNO UČENJE SLOVENŠČINE IN CELOSTNO VKLJUČEVANJE V NOVO OKOLJE]; D --> E[VKLJUČEVANJE V AKTIVNOSTI ZAVODA IN V LOKALNEM OKOLJU];
```

POGOVOR Z OTROKOM IN S STARŠI

**INDIVIDUALNI NAČRT
AKTIVNOSTI**

**ZAČETNO UČENJE SLOVENŠČINE IN CELOSTNO
VKLJUČEVANJE V NOVO OKOLJE**

**VKLJUČEVANJE V AKTIVNOSTI ZAVODA IN V
LOKALNEM OKOLJU**

Aktivnosti uspešnega vključevanja

- Intenzivni tečaj slovenščine.
- Dodatne ure strokovne pomoči za slovenščino (STJ).
- Podpora pri učenju.
- Dopolnilni pouk.
- Jutranje varstvo in podaljšano bivanje.
- Interesne in druge dejavnosti v programu šole in lokalnega okolja.
- Tutorstvo in prostovoljstvo.
- Delavnice za razvijanje medkulturnosti.
- Učitelj zaupnik.
- Počitniške aktivnosti.

Temeljne podlage

pri vključevanju otrok priseljencev v osnovne šole

- Strategija vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji, 2007 (dostopno na spletu)
- Kodeks medkulturnega dialoga za izobraževalce odraslih, 2010
- Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole ZRSS, 2012
- Predlog programa dela z otroki priseljenci za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja, 2018

PRAVNO – FORMALNE PODLAGE
pri vključevanju otrok priseljencev v
osnovne šole

Zakon o osnovni šoli (8., 10., 64. in 69. člen)

8. člen

- Za otroke, ki prebivajo v Republiki Sloveniji in katerih materni jezik ni slovenski jezik, se ob vključitvi v osnovno šolo **organizira pouk slovenskega jezika in kulture**, s sodelovanjem z državami izvora pa tudi pouk njihovega maternega jezika in kulture.

10. člen

- Otroci, ki so tuji državljani oziroma osebe brez državljanstva in prebivajo v Republiki Sloveniji, imajo pravico do **obveznega osnovnošolskega izobraževanja** pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije.

64. člen

- Učenci priseljenci iz drugih držav, katerih materni jezik ni slovenski in se prvič vključijo v osnovno šolo v Republiki Sloveniji v 6. in 9. razredu, opravljajo v tem šolskem letu **nacionalno preverjanje znanja prostovoljno**.

69. člen

- Učenci priseljencev iz drugih držav so lahko ob koncu pouka v šolskem letu, v katerem so prvič vključeni v osnovno šolo v Republiki Sloveniji, **neocenjeni iz posameznih predmetov in napredujejo v naslednji razred**. O napredovanju odloči na predlog razrednika učiteljski zbor.

Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli:

15. člen

(prilagoditve ocenjevanja med šolskim letom)

O prilagoditvah ocenjevanja med šolskim letom iz tega člena odloči učiteljski zbor. Prilagoditve ocenjevanja med šolskim letom se učencu priseljencu iz druge države upoštevajo **največ dve šolski leti** po vključitvi v osnovno šolo v Republiki Sloveniji.

28. člen

(neocenjenost in napredovanje učenca priseljenca iz druge države)

Učenec priseljenec iz druge države je lahko ob koncu pouka v šolskem letu, v katerem je prvič vključen v osnovno šolo v Republiki Sloveniji, **neocenjen iz posameznih predmetov in napreduje v naslednji razred**. O napredovanju odloči na predlog razrednika učiteljski zbor. V naslednjih letih šolanja za učenca priseljenca iz druge države veljajo enaka določila glede napredovanja v naslednji razred kot za vse druge učence.

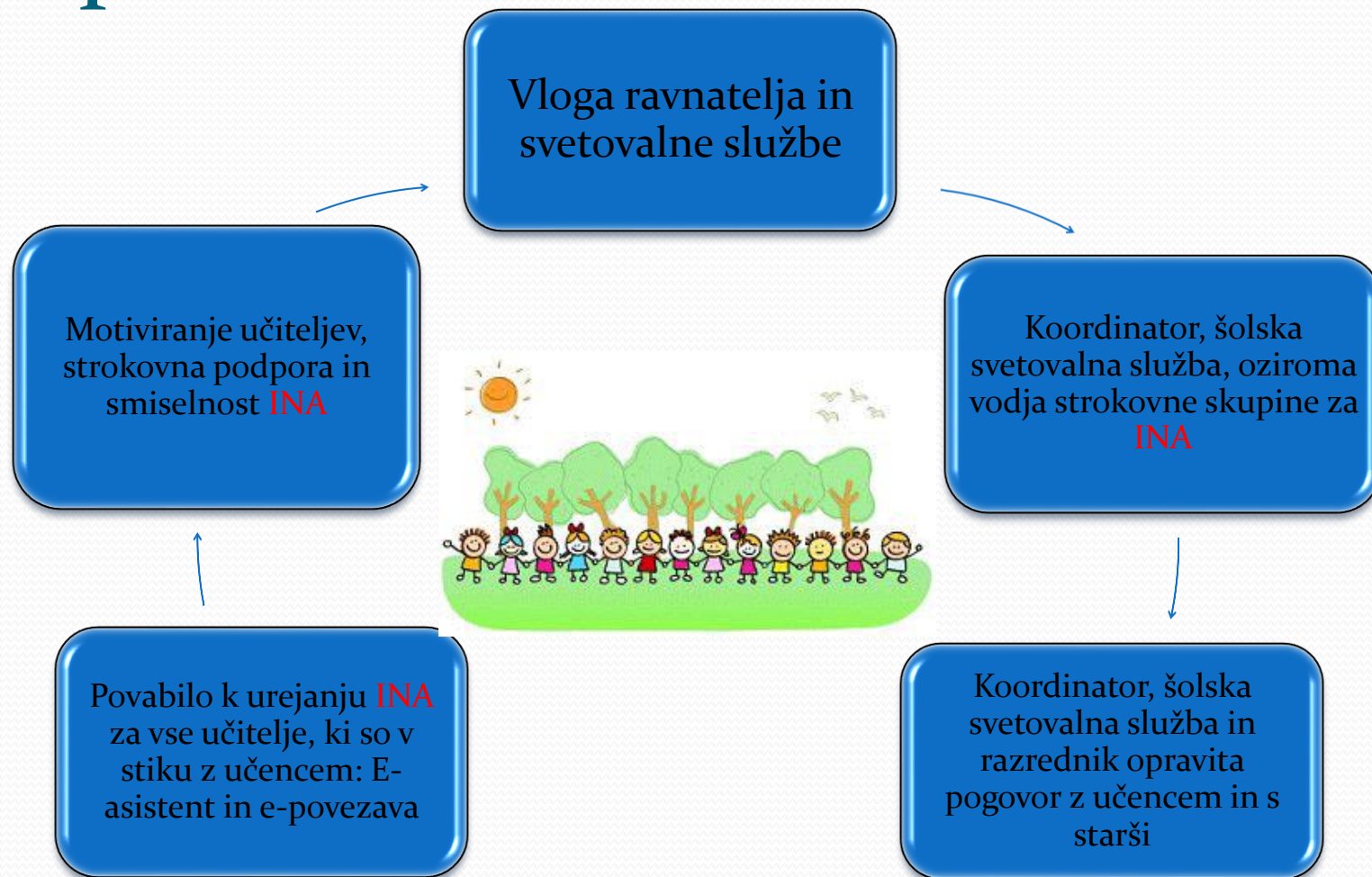
Zaključek devetega razreda

- V skladu s 3. členom Zakona o osnovni šoli učenec zaključi osnovnošolsko izobraževanje, ko uspešno konča 9. razred. Uspešno dokončanje 9. razreda pa je v skladu z 72. členom Zakona o osnovni šoli pogojeno s tem, da ima učenec pozitivne ocene iz vseh predmetov 9. razreda. V kolikor bi bil učenec pri nekaterih predmetih neocenjen, s tem torej ne bi imel priznane zaključene osnovne šole. Možnost, da so učenci priseljenci iz drugih držav ob koncu pouka v šolskem letu, v katerem so prvič vključeni v našo osnovno šolo, neocenjeni iz posameznih predmetov in napredujejo v naslednji razred, je smiselna za učence ostalih razredov, **medtem ko je potrebno v 9. razredu učenca ob koncu pouka oceniti.**

Priprava individualnega načrta aktivnosti (INA)

Priprava INA na ravni zavoda

e-INA:

- nastaja od začetka šolskega leta
- omogoča vnašanje sprememb, dopolnitev
- dostopen vsem, ki delajo z učencem priseljencem
- omogoča uporabo hiperpovezav
- za dve šolski leti in več lahko v skupnem dokumentu

Postopek oblikovanja INA

- Razlaga **pomena INA**.
- Predstavitev ciljev oz. **standardov znanja** pri posameznih predmetih.
- Seznanitev **učenca** in **staršev** o zakonskih podlagah za prilagoditev preverjanja in ocenjevanja znanja in drugih prilagoditvah.
- **Evalvacija** INA ob zaključku ocenjevalnega obdobja in na koncu šolskega leta (skupaj z učencem in starši)
- Načrtovanje dela za **naslednje šolsko leto**.

Vsebina INA

- dosedanje šolanje, dosežki in predznanje učenca
- razumevanje učnega jezika
- učenčeva močna in šibka področja
- socialna vključenost
- sodelovanje s starši
- cilji oz. standardi znanja / pričakovani dosežki
- oblike pomoči in prilagoditve
- sprotno spremljanje dosežkov učenca
- evalvacija in načrtovanje nadaljnjih aktivnosti

Prednosti in izzivi priprave INA

- Uspešno **medsebojno komuniciranje** in sodelovanje (otrok, starši, strokovni delavci),
  - vrednotenje **predznanja in napredka učenca**, načrtovanje ciljev oz. standardov znanja,
  - čas, organizacija dela,
  - vztrajnost in potrpežljivost, **razumevanje procesa** vključevanja učenca.
- ✓ **Individualni pristop** k učencu,
  - ✓ **razumevanje okoliščin** posameznega otroka/mladostnika; predzgodba in identiteta,
  - ✓ lažje **načrtovanje in vrednotenje napredka**,
  - ✓ **celostni pristop** (sodelujejo vsi strokovni delavci, ki delajo z učencem); odgovornost vsakega,
  - ✓ **timsko sodelovanje**, izmenjava informacij, strokovnih mnenj (na sestankih, osnova je INA),
  - ✓ **E-dostopnost** do informacij za več šolskih let, preglednost.

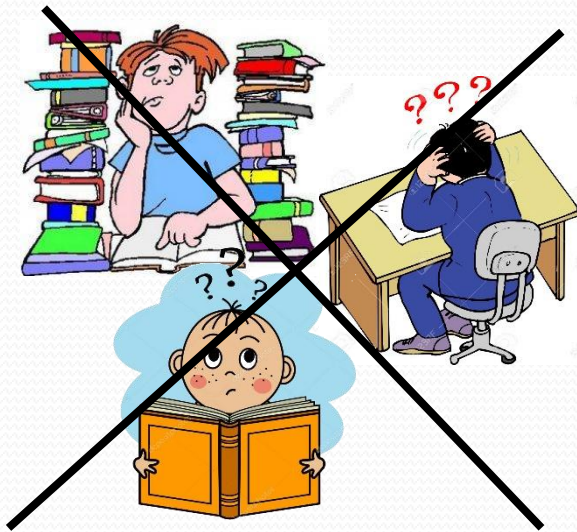
Prilagoditve za učence s statusom priseljenca

DALJŠI ČAS

- **t. i. varovalni čas:**
  - za pridobivanje besedišča;
  - za izboljšanje razumevanja zapletenejših jezikovnih struktur;
  - za sprejemanje kulturno različnih stališč in prepričanj doma ter šole;
- **dodaten čas pri pisnem preverjanju in ocenjevanju znanja;**
- **dovolj časa za povratno informacijo** pri ustnem preverjanju in ocenjevanju znanja;
- **počakamo z ustnim odgovarjanjem** pred razredom, če je učenec v stiski zaradi neznanja jezika.

Sedežni red

- Učenec naj sedi tako, da **dobro vidi na tablo** in **dobro sliši učitelja**.

Poučevanje in učenje

Učencu **pomagamo**:

- z **opornimi točkami**;
- z **vizualno oporo**;
- z dodatnimi nalogami za tehniko pisanja (prepisovanje navodil, krajših besedil, napačno zapisanih besed);
- s **poenostavljanjem besedil**;
- z **jasnim, kratkim, enoznačnim** podajanjem informacij v upočasnjem tempu;
- s **preverjanjem razumevanja** (zapisanih, govorjenih besedil);
- s **strukturiranimi in ustreznimi** domačimi nalogami (glede na znanje jezika).

Navodila in struktura nalog

Za učenca:

- **poenostavimo** navodila in vprašanja – naj bodo enoznačna, enostavna, konkretna; uporabimo **enostavnejše jezikovne strukture, znano besedišče**;
- večstopenjska navodila **razdelimo po korakih**;
- daljše naloge **razdelimo na krajše**;
- kot pomoč pripravimo **slikovne ponazoritve**;
- pripravimo **več nalog izbirnega tipa in nalog dopolnjevanja**;
- poudarimo **ključne besede/ključne strukture**.

Pred reševanjem nalog preverimo, če je učenec razumel navodila.

Ocenjevanje

- Učencu lahko prilagodimo **število ocen, roke ocenjevanja** znanja in **načine ocenjevanja** (ustno/pisno/izdelek...).
- Učenec je lahko ocenjen v manjšem obsegu učne snovi, **po delih**.
- Učencu omogočimo **napovedano ocenjevanje znanja**.
- **Znanje** lahko učenec **posreduje na različne načine** (pisno, ustno, praktično ...), **pri ocenjevanju znanja** naj uporabi **vse tiste opore**, ki jih uporablja pri pridobivanju in utrjevanju znanja.

- Pri ocenjevanju znanja učenca priseljenca **OCENJUJEMO NJEGOV NAPREDEK** pri doseganju ciljev oziroma standardov znanja, opredeljenih v učnih načrtih.
- Posledično lahko učenca ocenimo **NA NAČINE, KI MU BODO OMOGOČALI POKAZATI ZNANJE.**

CILJ KONKRETIZACIJE IN PRILAGAJANJA UČNIH VSEBIN NI V NJENEM POENOSTAVLJANJU, TEMVEČ PRESTRUKTURIRANJU OZIROMA SISTEMIZIRANJU VSEBIN V SMISLU NAZORNOSTI, POSTOPNOSTI IN RAZUMLJIVOSTI.

Intenzivni tečaj slovenščine

»43.c člen (dodatne ure slovenščine za učence tujce)

- Za učence, katerih materni jezik ni slovenski (v nadaljnjem besedilu: učenci tujci), ob vključitvi v osnovno šolo v Republiki Sloveniji šola v prvem letu organizira dodatne ure slovenščine.
- Za učence tujce, ki se v osnovno šolo vključijo v prvem ocenjevalnem obdobju, šola organizira dodatne ure slovenščine v skladu z naslednjimi merili:

Skupina	Število ur za skupino
do 4 učencev	120
od 5 do 8 učencev	160
od 9 do 17 učencev	180

Za učence tujce, ki se v osnovno šolo vključijo **v drugem ocenjevalnem obdobju**, šola izvede v tekočem šolskem letu **še 35 dodatnih ur slovenščine**. Te učence lahko šola vključi v skupino tudi v naslednjem šolskem letu na podlagi meril iz prejšnjega odstavka.

V skupino učencev iz drugega in tretjega odstavka tega člena so lahko vključeni **tudi učenci, katerih materni jezik je slovenski**, če so se pred vključitvijo v osnovno šolo v Republiki Sloveniji izobraževali v tujini.

Vrednost dodatnih ur slovenščine za učence tujce iz prvega, drugega, tretjega in četrtega odstavka tega člena s sklepom določi minister, pristojen za šolstvo.

Če se v osnovno šolo **do konca meseca oktobra** tekočega šolskega leta prvič vključi **devet ali več učencev tujcev**, lahko šola **sistemizira delovno mesto strokovnega delavca** v skladu z naslednjimi merili:

Število učencev	Delež delovnega mesta
9 do 17	0,25
18 do 26	0,50
27 do 35	0,75
36 do 44	1

Šesti odstavek novega 43. c člena pravilnika velja od
1. septembra 2020.

Dejavniki, ki olajšajo učenje jezika

- **Odnos otroka z osebo**, ki ga uči jezik (sprejet, spoštovan, upoštevan).
- Občutek **varnosti** in **sprejetosti**, **pozitivna klima** v šoli, v oddelku, skupini.
- Mora **vzljubiti** jezik.
- Odnos **šole do staršev**
  - morajo začutiti, da so sprejeti,
  - spoštovanje staršev in otrok
  - sproščeno vzdušje
  - „Šola za mame“
- **Individualizacija otroka**
  - upoštevanje njegovih **zmožnosti** in **sposobnosti**,
  - upoštevanje njegovih **potreb** in tudi želja,
  - **priprava načrta aktivnosti za otrokov optimalni razvoj (INA).**
- **Odnos staršev do otroka** (starši najbolj spodbudijo otroka, če se sami začnejo učiti novega jezika).
- **OHRANJANJE MATERNEGA JEZIKA IN KULTURE!**

- **Razumevanje** novih besed in pojmov **sproti preverjamo.**
- Spodbujamo otroke, **da govorijo v novem jeziku**, in hkrati spoštujemo in **dopuščamo možnost, da so tiho**, ker ne poznajo jezika.
- Razvijamo njihova **močna področja.**
- Dajemo jim priložnost, da govorijo v **maternem jeziku.**
- Izrazimo **interes za otroka** in njegovo „zgodbo“.
- Primerno uredimo prostor/učilnico/šolo/vrtec.

V razmislek

Vsi smo lahko učitelji jezika. Pomembno je učenca razumeti, da potrebuje čas, da se ga nauči. Pri tem mu lahko pomagamo.

Koristna gradiva

- Koncept dela UČNE TEŽAVE V OSNOVNI ŠOLI, 2008
- Priročnik za izvajanje programa Uspešno vključevanje otrok priseljencev
- Razvijamo medkulturnost kot novo obliko sobivanja
- Projekt MEDKULTURNOST.SI – Uporabna gradiva za vključevanje otrok in družin priseljencev
- Projekt LE Z DRUGIMI SMO
- Vključevanje otrok priseljencev prve generacije in medkulturni dialog v slovenski osnovni šoli, Dr. Marijanca Ajša Vižintin

Literatura

- Delovna gradiva usposabljanj za multiplikatorje (SIMS).
<http://www.medkulturnost.si/gradiva/>
- Priročnik za izvajanje programa Uspešno vključevanje otrok priseljencev, ISA institut, Ljubljana, 2015
<http://www.medkulturnost.si/wp-content/uploads/2013/11/Priro%C4%8Dnik-za-izvajanje-programa-UVOP1.pdf>
- Z igro razvijamo komunikacijske sposobnosti učencev, S. Pečjak, Zavod republike Slovenije za šolstvo, 2009
- Vključujoča šola - Priročnik za učitelje i druge strokovne delavce, Zavod republike Slovenije za šolstvo, 2017
- Kodeks medkulturnega dialoga za izobraževalce odraslih
- Predlog programa dela z otroki priseljenci za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja

Hvala za pozornost!

Prezentacijo s slikovnim materialom in praktičnimi primeri dobre prakse, ki so predstavljeni na predavanju, vam lahko pošljem po mailu. Če želite pišete na sladjana.mickovic@gmail.com.

